

ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ที่ผลิตอาหารแปรรูปในภาชนะพร้อมจำหน่าย ในเขตพื้นที่จังหวัดยโสธร

Factors affecting the operation of community enterprise producing prepackaged food in Yasothon Province

ประวดี ละครราช

สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดร้อยเอ็ด

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ที่ผลิตอาหารแปรรูปในภาชนะพร้อมจำหน่ายในเขตพื้นที่จังหวัดยโสธร และนำผลการศึกษาไปใช้ปรับปรุงแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์อาหารแปรรูปในภาชนะพร้อมจำหน่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาคือสมาชิกและกรรมการวิสาหกิจชุมชนอาหารแปรรูปในภาชนะพร้อมจำหน่าย เลือกตัวอย่างแบบ Simple Random Sampling จากแต่ละอำเภอจำนวน 8 กลุ่ม รวม 205 ตัวอย่าง ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย ใช้สถิติ ร้อยละ, ค่าเฉลี่ย, ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน, t-test, F-test ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผลการศึกษาพบว่าผลการดำเนินงานของกลุ่มส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานของกลุ่ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) ได้แก่ สถานภาพการสมรส การศึกษา ความชัดเจนในวัตถุประสงค์การจัดโครงสร้างองค์กร เทคนิคในการบริหารงาน การพึ่งตนเองของกลุ่ม และการสนับสนุนขององค์กรต่างๆ ส่วนปัจจัยที่ไม่มีผลต่อการดำเนินงานของกลุ่มได้แก่ อายุ และรายได้ของครอบครัว ผลการศึกษาพบว่า ความเข้าใจหรือความชัดเจนในวัตถุประสงค์ของการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์สุขภาพในชุมชนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง อยู่ในระดับปานกลาง การจัดโครงสร้างส่วนใหญ่อยู่ในระดับดีโดยจัดในรูปคณะกรรมการทั้งหมด เทคนิคในการบริหารงานของกลุ่มส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง โดยประเด็นการทำบัญชีรับจ่ายถูกต้อง การนำเงินเข้าบัญชีอย่างเคร่งครัดได้รับคะแนนสูงสุด การพึ่งตนเองของกลุ่มส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง โดยเฉพาะการมีกิจกรรมระดมความคิดเห็นในการพัฒนาของกลุ่ม การได้รับการสนับสนุนและการให้บริการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอยู่ในระดับปานกลาง

คำสำคัญ การพึ่งตนเอง กลุ่มวิสาหกิจชุมชน อาหารในภาชนะพร้อมจำหน่าย

Abstract

The objective of the study factor affecting the operation of community enterprise producing prepackaged food is to improve the promotion and development under the sufficiency economy philosophy. The samples studied were members of a group/community and manufacturers, selected from 8 districts by simple random sampling. The statistics used are percentage, mean, standard deviation, t-test and F-test. The results showed that the majority of performance of most are moderate. Factors affecting the operations of the group including marital status, education, clarity of the objectives, organizational structure, technical administration, group's self-reliance and the support of various organizations. The factors not affecting the operations of the group are age and income. It was found that most of them moderately have clear understanding the purpose of the promotion and development of community-based health products in sufficiency economy philosophy. The organizational structure is good in the form of committee. The management technique of the majority is moderate with the accounting management got the highest score.

The self-reliance of the majority is moderate, especially the brainstorming activity. The support and services from agencies concerned are moderate.

Keywords : Self-reliance, Community enterprise, Prepackaged food in the container available to sale

บทนำ

ประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรม มีผลผลิตมากมายจากธรรมชาติที่ใช้ในการผลิต อาหาร ยาสมุนไพร เครื่องสำอาง อุตสาหกรรมแปรรูปอาหารจึงเป็นกิจกรรมหลักอย่างหนึ่งของประเทศไทย ทั้งการผลิตเพื่อจำหน่ายภายในประเทศ และส่งออกไปขายต่างประเทศ จากการที่การผลิตอาหารจำนวนมาก และมีการแข่งขันกันสูงทำให้คุณภาพมาตรฐานของอาหารอาจเกิดความไม่ปลอดภัยจะมีผลกระทบในวงกว้างต่อประชาชนผู้บริโภคจำนวนมาก นอกจากนี้การค้าขายสินค้าอาหารระหว่างประเทศมีการแข่งขันรุนแรงสูง มีการใช้มาตรฐานทางด้านกฎหมาย ในเรื่องคุณภาพมาตรฐานของสินค้ามาเป็นข้อตกลงทางการค้า มีการนำเรื่องสุขอนามัย มาเป็นมาตรฐานในการกีดกันทางการค้าจากต่างประเทศเพื่อเป็นการรักษาผลประโยชน์และคุ้มครองผู้บริโภคอาหารในประเทศของตน ดังนั้นองค์การการค้าโลก (WTO) ได้เข้ามามีบทบาทในการกำหนดกติกาให้เกิดความเป็นธรรม โดย Codex Alimentarius International Food Standards (Joint FAO and WTO) หรือ ที่เรียกว่า Codex ซึ่งทั่วโลก

รวมทั้งไทยนำมากำหนดเป็นข้อบังคับภายในประเทศ หลักการการผลิตอาหารให้มีความปลอดภัย ประเทศไทยใช้ General Principle of Food Hygiene (GAC/RCPL1969) มาเป็นแนวทาง โดยจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ดีในการผลิตอาหาร คือ สถานที่ที่ถูกสุขลักษณะ อาคารผลิตต้องมั่นคงทำความสะอาดง่าย ป้องกันการปนเปื้อน มีการควบคุมกระบวนการผลิตควบคุมคุณภาพ การบันทึกรายงาน การบำรุงรักษาและการสุขาภิบาลที่ดี ตลอดจนสุขลักษณะของพนักงาน ประเทศไทยได้มีการนำหลักเกณฑ์วิธีการที่ดีเบื้องต้นในการผลิตอาหาร Primary GMP มาใช้ในการพัฒนาการผลิตอาหารแปรรูปในภาชนะพร้อมจำหน่าย บังคับเป็นกฎหมายให้ผู้ประกอบการทุกรายปฏิบัติตามในเวลากำหนด โดยรัฐจะเป็นผู้รับรอง และกระตุ้นให้ผู้ผลิตอาหารพัฒนาตามมาตรฐานที่กำหนดของ Primary GMP ตามประกาศ กระทรวงสาธารณสุข (ฉบับที่ 342) พ.ศ. 2555 เรื่องวิธีการผลิต เครื่องมือเครื่องใช้ในการผลิตและเก็บรักษาอาหารแปรรูปในภาชนะบรรจุในภาชนะพร้อมจำหน่าย

จังหวัดยโสธรมีการรวมกลุ่มของชุมชน เกษตรกร เพื่อทำการผลิตตามนโยบายเศรษฐกิจ พึ่งตนเอง โดยใช้ชื่อกลุ่มแตกต่างกันไป เช่น กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร กลุ่มแม่บ้านกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ กลุ่มพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่น กลุ่มโรงสี กลุ่มเกษตรอินทรีย์ โดยมีหน่วยงานของรัฐ หรือหน่วยงานอื่น ให้การสนับสนุนได้แก่ เกษตรจังหวัด พัฒนาชุมชนจังหวัด สหกรณ์จังหวัด อุตสาหกรรมจังหวัด จากการสำรวจพบว่าผลิตภัณฑ์ของกลุ่มหรือ ชุมชนผู้ผลิตเป็นอาหารในภาชนะพร้อมจำหน่ายเป็นส่วนใหญ่ เช่น ไข่เค็ม กล้วยฉาบ ถั่วตัด ขนม ดอกจอก นางเล็ด กะหรี่ปั๊บ ซึ่งถือเป็นอาหารที่ต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์วิธีการที่ดีเบื้องต้นในการผลิตอาหาร (Primary GMP) จากการประเมินเมื่อต้นปี 2556 มีกลุ่ม/ชุมชน 34 กลุ่ม ผลผ่านเกณฑ์การ ประเมินคิดเป็นร้อยละ 47.00 และการประเมินใน ระยะเวลาต่อมาแม้จะมีสถานที่ผลิตที่ผ่านเกณฑ์เพิ่มขึ้นก็อยู่ในระดับคะแนนไม่สูงนัก การเก็บตัวอย่าง ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มตรวจวิเคราะห์คุณภาพบางผลิตภัณฑ์มีคุณภาพไม่ได้มาตรฐานอาจเป็นอันตรายต่อ ผู้บริโภค ส่งผลต่อผู้บริโภคไม่เชื่อมั่นในผลิตภัณฑ์นั้นๆ ทำให้กลุ่ม ดำเนินการต่อไปไม่ได้ เกิดความแตกแยก ขาดความยั่งยืน นอกจากนี้ยังกลุ่ม/ชุมชนผู้ผลิตอาหารหลายรายที่ยังไม่สามารถปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการที่ดีเบื้องต้นในการผลิตอาหาร (primary GMP) ได้ ทั้งนี้ สาเหตุส่วนหนึ่งน่าจะเกิดจากการไม่เข้าใจหลักเกณฑ์วิธีการที่ดีเบื้องต้นในการผลิตอาหาร (Primary GMP) ดังนั้น จึงเป็นการสมควรที่จะศึกษาถึง ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนอาหารแปรรูปในภาชนะพร้อมจำหน่ายในเขตพื้นที่จังหวัดยโสธร

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาผลการดำเนินงานของกลุ่ม วิสาหกิจชุมชนที่ผลิตอาหารแปรรูปในภาชนะพร้อมจำหน่าย
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่ผลิตอาหารแปรรูปในภาชนะพร้อมจำหน่าย ในเขตพื้นที่จังหวัดยโสธร

ขอบเขตการศึกษา

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ดำเนินการศึกษาในกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่ผลิตอาหารในภาชนะพร้อมจำหน่าย จากแต่ละอำเภอๆ ละ 1 กลุ่ม รวม 8 กลุ่ม กลุ่มตัวอย่างคือสมาชิกและกรรมการกลุ่ม การศึกษาดำเนินการในระหว่างเดือนมกราคม - มิถุนายน 2557

วิธีการศึกษา

1. ใช้แบบประเมินมาตรฐานเบื้องต้นในการผลิตอาหาร (Primary GMP) เป็นเครื่องมือในการศึกษาประเมินการปฏิบัติตามมาตรฐานเบื้องต้นการผลิตอาหารของกลุ่ม
2. ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการศึกษา พื้นที่ทำการศึกษานำเลือกโดยวิธีแบบเจาะจง (Purposive Sampling) คือ 8 อำเภอ โดยเลือกกลุ่มผลิตผลิตภัณฑ์สุขภาพในชุมชนแต่ละอำเภอนำกลุ่มตัวอย่างที่มีทั้งหมดมารวมกันแล้วสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling)
3. ใช้สถิติ ร้อยละ, ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้สถิติเชิงอนุมาน t-test, F-test ในการวิเคราะห์ข้อมูล
4. เกณฑ์การวัดและการให้คะแนน วัดโดยการให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามแปลงเป็นคะแนน คือถ้าตอบไม่ใช้ให้ 1 ตอบใช่ให้ 2 แล้ววัดออกมาเป็น ระดับดีหรือ ระดับสูงคือคะแนนมากกว่าค่าเฉลี่ย +SD ระดับ ปานกลางคือ คะแนนระหว่างค่าเฉลี่ย +SD ถึงค่าเฉลี่ย -1SD ระดับไม่ดีหรือระดับต่ำ คือคะแนนน้อยกว่าค่าเฉลี่ย -1SD
5. ผลการดำเนินงานของกลุ่ม พิจารณาจากการเพิ่มขึ้นหรือลดลงของรายได้และจำนวนสมาชิก มาตรฐานการผลิต การช่วยเหลือสาธารณะ การมีกิจกรรมต่อเนื่อง เทคนิคในการบริหาร วัดจากการมีรูปแบบในการบริหารกลุ่มที่ดี เช่น การมีวาระ การดำรงตำแหน่ง แนวทางการประสานงานกรณีไม่มีระเบียบ กำหนด การทำบัญชีและการตรวจสอบ เป็นต้น และการจัดโครงสร้างของกลุ่มวัดจากการจัดโครงสร้างของกลุ่ม ซึ่งยึดหลักการจัดองค์กรตามยุทธศาสตร์การดำเนินธุรกิจชุมชน ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง

ผลการศึกษา

1. กลุ่มตัวอย่างจำนวน 205 คน ส่วนใหญ่ร้อยละ 93.7 เป็นเพศหญิง อายุส่วนใหญ่ร้อยละ 52.7 อายุ 30-39 ปี สถานภาพสมรสส่วนใหญ่ ร้อยละ 87.3 มีสถานภาพสมรสคู่ ระดับการศึกษาส่วนใหญ่ร้อยละ 83.4 ระดับประถมศึกษา อาชีพส่วนใหญ่ร้อยละ 95.1 มีอาชีพเกษตรกร รายได้ส่วนใหญ่ ร้อยละ 70.8 อยู่ระหว่าง 5,001-10,000 บาท ผลกำไรได้รับจากการเข้าร่วมกลุ่มในรอบปีที่ผ่านมาส่วนใหญ่ร้อยละ 51.2 ได้รับผลกำไรน้อยกว่า 2,000 บาท ระยะเวลาเข้าร่วมกลุ่มส่วนใหญ่มากกว่า 2 ปี ส่วนใหญ่ร้อยละ 68.3 มีจำนวนหุ้นในกลุ่มน้อยกว่า 10 หุ้น

2. ผลการดำเนินงานของกลุ่มส่วนใหญ่ร้อยละ 50.2 อยู่ในระดับปานกลาง (ตารางที่ 1) ความชัดเจนในวัตถุประสงค์ของการส่งเสริม และพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์สุขภาพในชุมชนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง พบว่าส่วนใหญ่ร้อยละ 69.3 อยู่ในระดับปานกลาง (ตารางที่ 3) การจัดโครงสร้างส่วนใหญ่ร้อยละ 61.5 อยู่ในระดับปานกลางโดยจัดองค์กรในรูปแบบของคณะกรรมการทั้งหมด (ตารางที่ 4) เทคนิคในการบริหารงานของกลุ่มส่วนใหญ่ร้อยละ 70.7 อยู่ในระดับปานกลาง (ตารางที่ 5) โดยประเด็นการทำบัญชีรับจ่ายถูกต้องและการนำเงินเข้าบัญชีอย่างเคร่งครัด เป็นประเด็นที่มีคะแนนสูงสุด การพึ่งตนเองของกลุ่มส่วนใหญ่ร้อยละ 39.2

ระดับปานกลาง (ตารางที่ 6) และการได้รับการสนับสนุนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องส่วนใหญ่ร้อยละ 62.9 อยู่ในระดับปานกลาง (ตารางที่ 7)

ตารางที่ 1 ระดับผลการดำเนินงาน

ระดับผลการดำเนินงาน	จำนวน	ร้อยละ
ระดับไม่ดี	36	17.6
ระดับปานกลาง	103	50.2
ระดับดี	66	32.2
รวม	205	100

ตารางที่ 2 แสดงระดับผลงานด้านต่างๆ ของกลุ่ม

ชื่อกลุ่ม	การเพิ่มรายได้ (ค่าเฉลี่ย)	การเพิ่มสมาชิก (ค่าเฉลี่ย)	ความต่อเนื่องยั่งยืน (ค่าเฉลี่ย)	การช่วยเหลือชุมชน (ค่าเฉลี่ย)	มาตรฐานการผลิต (ค่าเฉลี่ย)
โคกเจริญ	ปานกลาง (1.335)	ปานกลาง (1.36)	สูง (1.85)	ปานกลาง (1.45)	ต่ำ (1.25)
โนนเปือย	ต่ำ (1.254)	ปานกลาง (1.44)	ปานกลาง (1.88)	ปานกลาง (1.55)	ปานกลาง (1.58)
น้ำคำ	ต่ำ (1.247)	ปานกลาง (1.61)	สูง (1.77)	ปานกลาง (1.64)	สูง (1.77)
กระเจาย	ปานกลาง (1.371)	ปานกลาง (1.53)	ปานกลาง (1.65)	ปานกลาง (1.57)	ปานกลาง (1.55)
นาเวียง	สูง (1.712)	สูง (1.77)	ปานกลาง (1.64)	ปานกลาง (1.58)	ปานกลาง (1.54)
ดู่ลาด	ปานกลาง (1.353)	ปานกลาง (1.35)	ปานกลาง (1.62)	ต่ำ (1.29)	ปานกลาง (1.62)
บ้านชำ	ปานกลาง (1.432)	สูง (1.74)	ปานกลาง (1.67)	ปานกลาง (1.31)	สูง (1.87)
โพนแบง	สูง (1.70)	สูง (1.76)	สูง (1.89)	ปานกลาง (1.68)	ปานกลาง (1.49)
รวม	ปานกลาง 1.420	ปานกลาง 1.400	ปานกลาง 1.683	ปานกลาง 1.317	ปานกลาง 1.58

ตารางที่ 3 แสดงระดับความชัดเจนในวัตถุประสงค์ของกลุ่ม

ระดับความชัดเจนในวัตถุประสงค์	จำนวน	ร้อยละ
ระดับต่ำ	43	21.0
ระดับปานกลาง	142	69.3
ระดับสูง	20	9.7
รวม	205	100

ตารางที่ 4 แสดงระดับการจัดโครงสร้างองค์กรของกลุ่มตัวอย่าง

ระดับการจัดโครงสร้างองค์กร	จำนวน	ร้อยละ
ระดับไม่ดี	25	12.2
ระดับปานกลาง	126	61.5
ระดับดี	54	26.3
รวม	205	100

ตารางที่ 5 แสดงระดับเทคนิคในการบริหาร

ระดับเทคนิคในการบริหาร	จำนวน	ร้อยละ
ระดับต่ำ	25	12.2
ระดับปานกลาง	145	70.7
ระดับสูง	35	17.1
รวม	205	100

ตารางที่ 6 แสดงระดับการพึ่งตนเอง

ระดับการพึ่งตนเอง	จำนวน	ร้อยละ
ระดับต่ำ	62	30.2
ระดับปานกลาง	81	39.5
ระดับสูง	62	30.2
รวม	205	100

ตารางที่ 7 แสดงระดับการได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ระดับการสนับสนุน	จำนวน	ร้อยละ
ระดับต่ำ	28	13.7
ระดับปานกลาง	129	62.9
ระดับสูง	48	23.4
รวม	205	100

3. ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานของกลุ่ม ได้แก่ สถานภาพการสมรส (ตารางที่ 10) การศึกษา ความชัดเจนในวัตถุประสงค์ (ตารางที่ 14) การจัดโครงสร้างองค์กร (ตารางที่ 16) เทคนิคในการบริหารงาน (ตารางที่ 18) การพึ่งตนเองของกลุ่ม (ตารางที่ 20) และการสนับสนุนขององค์กรต่างๆ (ตารางที่ 22) ส่วนปัจจัยที่ไม่มีผลต่อการดำเนินงานของกลุ่มได้แก่ อายุ (ตารางที่ 8) และรายได้ของครอบครัว (ตารางที่ 12)

ผลการทดสอบสมมุติฐาน

สมมุติฐานที่ 1 สมาชิกและคณะกรรมการบริหารที่มีอายุแตกต่างกันจะมีผลการดำเนินงานของกลุ่มต่างกัน จากการทดสอบด้วยสถิติ F - test พบว่า ค่า F = 2.535 Significance = 0.082 นั่น คือ สมาชิกและคณะกรรมการบริหารที่มีอายุแตกต่างกันจะมีผลการดำเนินงานของกลุ่มที่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p \leq 0.05$)

ตารางที่ 8 แสดงผลการดำเนินงานของกลุ่มจำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน	X	S.D.
30-39 ปี	108	1.647	0.108
40-49 ปี	72	1.628	0.152
มากกว่า 49 ปี	25	1.584	0.134
รวม	205	1.633	0.129

ตารางที่ 9 แสดงความแปรปรวนระหว่างผลการดำเนินงานของกลุ่มจำแนกตามอายุ

แหล่งความแปรปรวน	S.S	D.F	M.S	F. Ratio	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	0.083	2	0.041	2.535	0.082
ภายในกลุ่ม	3.300	202	0.016		
รวม	3.383	204			0.082

สมมุติฐานที่ 2 สมาชิกและคณะกรรมการบริหารที่มีสถานภาพการสมรสแตกต่างกันจะมีผลการดำเนินงานของกลุ่มต่างกัน จากการทดสอบด้วยสถิติ t-test พบว่า ค่า t = 10.898 Significance 0.000 นั่นคือ สมาชิกและคณะกรรมการบริหารที่มีสถานภาพสมรสแตกต่างกันจะมีผลการดำเนินงานของกลุ่มที่แตกต่างกันอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p \leq 0.05$)

ตารางที่ 10 แสดงผลการดำเนินงานของกลุ่มจำแนกสถานภาพการสมรส

สถานภาพ	จำนวน	X	S.D.	t-test	Sig.
โสด ม่ายหรือหย่า	26	1.669	0.113	10.898	0.000
คู่	179	1.627	0.131		
รวม	205	1.633	0.129		0.000

สมมุติฐานที่ 3 สมาชิกและคณะกรรมการบริหารที่มีการศึกษาแตกต่างกันจะมีผลการดำเนินงานของกลุ่มต่างกัน จากการทดสอบด้วยสถิติ t-test พบว่า ค่า t = -16.759 Significance = 0.000 นั่นคือ สมาชิกและคณะกรรมการบริหารที่มีการศึกษาแตกต่างกันจะมีผลการดำเนินงานแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p \leq 0.05$)

ตารางที่ 11 แสดงผลการดำเนินงานของกลุ่มจำแนกตามระดับการศึกษา

สถานภาพ	จำนวน	X	S.D.	t-test	Sig.
ประถมศึกษา	171	1.625	0.129	-16.759	0.000
มัธยมศึกษาและอาชีวศึกษา	34	1.674	0.124		
รวม	205	1.633	0.129		0.000

สมมุติฐานที่ 4 สมาชิกและคณะกรรมการบริหารที่มีรายได้ครอบครัวต่อปีแตกต่างกันจะมีผลการดำเนินงานของกลุ่มต่างกัน จากการทดสอบด้วยสถิติ F-test พบว่า ค่า $F = 1.264$ Significance = 0.285 นั่นคือ สมาชิกและคณะกรรมการบริหารที่มีรายได้ครอบครัวแตกต่างกันจะมีผลการดำเนินงานของกลุ่มไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$)

ตารางที่ 12 แสดงผลการดำเนินงานของกลุ่มจำแนกตามรายได้

ครอบครัวต่อปี					
แหล่งความแปรปรวน	SS	D.F	M.S.	F. Ratio	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	0.041	2	0.021	1.264	0.285
ภายในกลุ่ม	3.341	202	0.017		
รวม	3.383	204		0.285	

ตารางที่ 13 แสดงความแปรปรวนระหว่างผลการดำเนินงานของกลุ่มจำแนกตามรายได้

ครอบครัวต่อปี					
แหล่งความแปรปรวน	SS	D.F	M.S.	F. Ratio	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	0.041	2	0.021	1.264	0.285
ภายในกลุ่ม	3.341	202	0.017		
รวม	3.383	204			

สมมุติฐานที่ 5 สมาชิกและคณะกรรมการบริหารที่มีความชัดเจนในวัตถุประสงค์ต่างกัน จะมีผลการดำเนินงานของกลุ่มต่างกัน จากการทดสอบด้วยสถิติ F-test พบว่า ค่า $F = 3.783$ Significance = 0.024 นั่นคือ ความชัดเจนในวัตถุประสงค์แตกต่างกันจะมีผล การดำเนินงานของกลุ่มแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ($p < 0.05$) และเมื่อทดสอบด้วย Scheffe กลุ่มตัวอย่างที่มีความชัดเจนในวัตถุประสงค์ระดับต่ำและระดับปานกลางมีผลการดำเนินงานแตกต่างจากกลุ่มตัวอย่างที่มีความชัดเจนในวัตถุประสงค์ระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญที่ $p < 0.05$

ตารางที่ 14 แสดงผลการดำเนินงานของกลุ่มจำแนกตามความชัดเจนในวัตถุประสงค์

ความชัดเจนในวัตถุประสงค์	จำนวน	X	S.D.	ความชัดเจนในวัตถุประสงค์
ระดับต่ำ	43	1.611	0.113	1 2 3
ระดับปานกลาง	142	1.629	0.133	*
ระดับสูง	20	1.703	0.111	
รวม	205	1.633	0.129	

ตารางที่ 15 แสดงความแปรปรวนระหว่างผลการดำเนินงานของกลุ่มจำแนกตามความชัดเจน

วัตถุประสงค์					
แหล่งความแปรปรวน	SS	D.F	M.S.	F. Ratio	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	0.122	2	0.061	3.783	0.024
ภายในกลุ่ม	3.261	202	0.016		

สมมุติฐานที่ 6 สมาชิกและคณะกรรมการบริหารที่มีโครงสร้างกลุ่มแตกต่างกันจะมีผลการดำเนินงานของกลุ่มต่างกัน จากการทดสอบด้วยสถิติ F-test พบว่า ค่า $F = 20.046$ Significance = 16.000 นั่นคือ สมาชิกและคณะกรรมการบริหารที่มีโครงสร้างของกลุ่มแตกต่างกันจะมีผลการดำเนินงานของกลุ่มแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ $p < 0.05$ และทดสอบด้วย Scheffe พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มี โครงสร้างของกลุ่มระดับไม่ดีและระดับดีมีผลการดำเนินงานแตกต่างจากกลุ่มที่โครงสร้าง ของกลุ่มระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ $p < 0.05$

ตารางที่ 16 แสดงผลการดำเนินงานของกลุ่มจำแนกตามโครงสร้างของกลุ่ม

				ระดับโครงสร้างของกลุ่ม
ระดับโครงสร้างของกลุ่ม	จำนวน	X	S.D.	1 2 3
ระดับไม่ดี	25	1.733	0.086	
ระดับปานกลาง	126	1.593	0.128	*
ระดับดี	54	1.678	0.106	
รวม	205	1.633	0.129	*

ตารางที่ 17 แสดงความแปรปรวนระหว่างผลการดำเนินงานของกลุ่มจำแนกตามโครงสร้าง

แหล่งความแปรปรวน	SS	D.F	M.S.	F. Ratio	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	0.560	2	0.560	0.560	0.000
ภายในกลุ่ม	2.823	202	0.014		

สมมุติฐานที่ 7 สมาชิกและคณะกรรมการบริหารที่มีเทคนิคในการบริหารงานแตกต่างกันจะมีผลการดำเนินงานแตกต่างกัน จากการทดสอบด้วยสถิติ F - test พบว่า ค่า F = 28.960 Significance = 0.000 นั่นคือ กลุ่มตัวอย่าง ที่มีเทคนิคในการบริหารของกลุ่มแตกต่างกันจะมีผลการดำเนินงานของกลุ่มแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ $p \leq 0.05$ และเมื่อทดสอบว่าคู่ใดมีความแตกต่างกันด้วย Scheffe พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีเทคนิคในการบริหารทั้ง 3 ระดับ มีผลการดำเนินงานแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p \leq 0.05$)

ตารางที่ 18 แสดงผลการดำเนินงานของกลุ่มจำแนกตามเทคนิคในการบริหาร

				เทคนิคในการบริหาร
ระดับเทคนิคในการบริหาร	จำนวน	X	S.D.	1 2 3
ระดับไม่ดี	28	1.541	0.139	*
ระดับปานกลาง	66	1.619	0.113	*
ระดับดี	85	1.754	0.099	*
รวม	205	1.633	0.129	

ตารางที่ 19 แสดงความแปรปรวนระหว่างผลการดำเนินงานของกลุ่มจำแนกตามเทคนิคในการบริหาร

แหล่งความแปรปรวน	SS	D.F	M.S.	F. Ratio	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	0.754	2	0.377	28.960	0.000
ภายในกลุ่ม	2.629	202	0.013		
รวม	3.383	204			

สมมุติฐานที่ 8 สมาชิกและคณะกรรมการบริหารที่มีการพึ่งตนเองของกลุ่มแตกต่างกันจะมีผลการดำเนินงานของกลุ่มต่างกัน จากการทดสอบด้วยสถิติ F-test พบว่า ค่า F = 35.728 Significance = 0.000 นั่นคือ สมาชิกและคณะกรรมการบริหารที่มีการพึ่งตนเองของกลุ่มแตกต่างกันจะมีผลการดำเนินงานของกลุ่มแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ $p \leq 0.05$ และเมื่อทดสอบด้วย Scheffe พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีการพึ่งตนเองทั้ง 3 ระดับ มีผลการดำเนินงานแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p \leq 0.05$)

ตารางที่ 20 แสดงผลการดำเนินงานของกลุ่มจำแนกตามการพึ่งตนเองของกลุ่ม

				การพึ่งตนเองของกลุ่ม
การพึ่งตนเองของกลุ่ม	จำนวน	X	S.D.	1 2 3
ระดับต่ำ	62	1.549	0.103	
ระดับปานกลาง	81	1.630	0.113	*
ระดับสูง	62	1.718	0.117	* *
รวม	205	1.633	0.129	

ตารางที่ 21 แสดงความแปรปรวนระหว่างผลการดำเนินงานของกลุ่มจำแนกตามการพึ่งตนเอง

แหล่งความแปรปรวน	SS	D.F	M.S.	F. Ratio	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	0.884	2	0.442	35.728	0.000
ภายในกลุ่ม	2.499	202	0.012		
รวม	3.383	204			

สมมุติฐานที่ 9 สมาชิกและคณะกรรมการบริหารของกลุ่มที่ได้รับการสนับสนุนจากองค์กรหนุนต่างๆ แตกต่างกันจะมีผลการดำเนินงานของกลุ่มต่างกัน จากการทดสอบด้วยสถิติ F-test พบว่า ค่า F = 17.786 Significance = 0.000 นั่นคือ สมาชิกและคณะกรรมการบริหารกลุ่มที่ได้รับการสนับสนุนจากองค์กรหนุนต่างๆ แตกต่างกันจะมีผลการดำเนินงานของกลุ่มต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญ $p \leq 0.05$ และเมื่อทดสอบด้วย Scheffe พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ได้ รับการสนับสนุนจากองค์กรหนุนต่างๆ ทั้ง 3 ระดับ มีผลการดำเนินงานแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ $p \leq 0.05$

ตารางที่ 22 แสดงผลการดำเนินงานของกลุ่มจำแนกตามการได้รับการสนับสนุนจากองค์กรต่างๆ

การพึ่งตนเอง ของกลุ่ม	จำนวน	X	S.D.	การได้รับ การสนับสนุน		
				1	2	3
ระดับต่ำ	28	1.521	0.089			
ระดับปานกลาง	129	1.635	0.101		*	
ระดับสูง	48	1.690	0.170		*	*
รวม	205	1.633	0.129			

ตารางที่ 23 แสดงความแปรปรวนระหว่างผลการดำเนินงานของกลุ่มจำแนกตามการได้รับการสนับสนุนจากองค์กรต่างๆ

แหล่งความ แปรปรวน	SS	D.F	M.S.	F. Ratio	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	0.507	2	0.253	17.786	0.000
ภายในกลุ่ม	2.877	202	0.014		
รวม	3.383	204			

สรุปและวิจารณ์ผล

ผลการดำเนินงานของกลุ่มทุกกลุ่มในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง แต่เมื่อพิจารณาเฉพาะด้าน พบว่า ประเด็นการผลิตสินค้าเป็นประจำ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ส่วนประเด็นการช่วยเหลือสาธารณะนั้นมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าความเอื้ออาทรต่อชุมชนยังไม่ดี แต่อย่างไรก็ตามจะเห็นได้ว่าการวัดระดับผลการดำเนินงานเป็นการตอบแบบสอบถามของสมาชิกและคณะกรรมการบริหาร ซึ่งผลการดำเนินงานออกมาในรูปแบบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง เช่น กรณีการรายได้เพิ่มขึ้นนั้น ผู้ตอบแบบสอบถามถือว่าตนเองมีรายได้เพิ่มขึ้น แต่เมื่อถามกรณีการมีกำไรพบว่าส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างมีผลกำไรจากการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มไม่เกิน 2,000 บาทต่อปี ซึ่งถึงแม้จะมีรายได้เพิ่มขึ้นแต่ก็ถือว่าในระดับไม่มากนัก

ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่าประเด็นที่น่าสังเกตอยู่หลายประการ ได้แก่ในกรณีความชัดเจนในวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกันจะมีผลการดำเนินงานของกลุ่มต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษากับกลุ่มที่ใกล้เคียงกันในระยะเวลาที่ผ่านมา เช่น สอดคล้องกับการศึกษาของ สุคนธ์ จตุชัย เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ซึ่งพบว่าความเข้าใจในวัตถุประสงค์การดำเนินงานมีความสัมพันธ์

กับความสำเร็จในการดำเนินงานของกลุ่ม การจัดโครงสร้างองค์กรนั้นพบว่าโครงสร้างองค์กรที่แตกต่างกันจะมีผลให้ผลการดำเนินงานของกลุ่มต่างกัน เมื่อพิจารณาระดับคะแนนเฉลี่ยผลการดำเนินงานพบว่ากลุ่มที่มีการจัดโครงสร้างองค์กรอยู่ในระดับไม่ดี มีค่าเฉลี่ยผลการดำเนินงาน สูงกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่มีการจัดองค์กรปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งไม่สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีที่การจัดโครงสร้างองค์กรดีผลการดำเนินงานจะดีขึ้น ซึ่งในกรณีนี้ผู้ศึกษาเห็นว่าประเด็นผลการศึกษาที่ว่าองค์กรที่แตกต่างกันจะทำให้ผลในการทำงานที่แตกต่างกันจริง แต่ในวัฒนธรรมของสังคมไทยที่นับถือตัวบุคคล โครงสร้างของกลุ่มก็เป็นเพียงการจัดทำขึ้นแต่ไม่ได้ทำหน้าที่อย่างเป็นทางการอย่างสมบูรณ์ ทำให้ผลการดำเนินงานไม่สอดคล้องกับระดับของการจัดโครงสร้างองค์กรตามหลักแนวคิดทฤษฎีที่ถือว่าการจัดองค์กรดีผลการดำเนินงานของกลุ่มจะดีกว่ากลุ่มที่จัดองค์กรระดับต่ำ

เทคนิคที่ใช้ในการบริหารพบว่ากลุ่มที่มีเทคนิคในการบริหารแตกต่างกันมีผลต่อการดำเนินงานที่ต่างกัน โดยกลุ่มที่มีเทคนิคในการบริหารงานดีขึ้นจะมีผลของการดำเนินงานดีขึ้น เช่นเดียวกัน (พิจารณาจากค่าเฉลี่ยผลการดำเนินงานกลุ่มที่มีเทคนิคการบริหารไม่ดี ปานกลาง และดี เท่ากับ 1.541 , 1.618 และ 1.754 ตามลำดับ) ซึ่งถือว่าสอดคล้องกับการศึกษาที่ผ่านมา เช่น การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการบริหารงานของคณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการบริหารงานของคณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต คือ การที่กรรมการยึดหลักบริหารในการบริหารงานมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จ

ข้อเสนอแนะ

1. การสนับสนุนของหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนควรมีมากขึ้น ควรมีการประสานงานกัน และเปลี่ยนจากการขึ้นเป็นร่วมดำเนินการ ร่วมแก้ไขปัญหา เพื่อให้มีความต่อเนื่องและสมบูรณ์ทั้งนี้เพราะจะเห็นได้จากผลการศึกษาครั้งนี้การได้รับการสนับสนุนจากองค์กรหนุนต่างๆ แตกต่างกันจะมีผลการดำเนินงานของกลุ่มต่างกัน

2. รูปแบบเทคนิคในการบริหารงานที่ดี ควรจะเป็นการพัฒนาาร่วมกันระหว่างชุมชน และหน่วยงานหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องโดยให้ชุมชนร่วมคิดและยอมรับวิธีการดังกล่าวเสียก่อน เนื่องจากเทคนิคในการบริหารจะทำให้ผลการดำเนินงานของกลุ่มแตกต่างกัน

3. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องผลักดันให้มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่ถูกต้องตามหลักการที่รับรู้เข้าใจ เช่น เมื่อมีความชัดเจนในวัตถุประสงค์แล้ว การมีพฤติกรรมตามวัตถุประสงค์ผลการดำเนินงานจึงจะเป็นไปตามเป้าหมาย

4. หลักการพึ่งตนเองของกลุ่มจะต้องยึดเป็นสำคัญ เทคโนโลยีจากนอกชุมชนที่เลือกเข้าจะต้องเหมาะสมและเฉพาะที่จำเป็น และพยายามพัฒนาต่อยอดต่อไป เนื่องจากจะเห็นได้ว่าผลการศึกษาการพึ่งตนเองมีความสัมพันธ์ค่อนข้างมากในทิศทางด้านบวก

5. กลุ่มควรพัฒนาการผลิตของตนเองเพื่อให้เป็นไปตามหลักการที่ดีในการผลิตโดย พยายามพึ่งตนเองให้มากที่สุด

6. ควรมีการส่งเสริมและพัฒนาผู้นำของชุมชนให้มีความสามารถในการบริหารจัดการ ตามหลักการจัดการที่ดี เพื่อให้ดำเนินธุรกิจไปได้ในสภาวะทุนนิยม

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษารูปแบบการจัดโครงสร้างองค์กรที่เหมาะสมของกลุ่มเพราะจากการศึกษาค้นคว้าพบว่า การจัดโครงสร้างองค์กรไม่ติดตามหลักวิชาการกลับมีผลการดำเนินงานดีกว่ากลุ่ม ที่มีการจัดองค์กรอยู่ในระดับดีและระดับปานกลาง เพื่อให้ได้รูปแบบจัดองค์กรที่เหมาะสม เพื่อใช้ เป็นแนวทางในการดำเนินงานของกลุ่มต่อไป

2. ควรศึกษารูปแบบในการพัฒนากลุ่มให้สามารถนำภูมิปัญญาของชุมชนที่มีอยู่มาใช้พัฒนาต่อยอด ทั้งนี้เพราะจากการศึกษาค้นคว้า ประเด็น เครื่องมือ และอุปกรณ์การผลิต ดัดแปลงหรือพัฒนาจากเครื่องมือเครื่องใช้ในชุมชนเป็นสำคัญนั้น อยู่ในระดับต่ำ

บรรณานุกรม

1. นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์. (2547). กลวิธีแนวทางวิธีส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในงานพัฒนา ชุมชนในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา. กรุงเทพฯ : ศักติโสภาคการพิมพ์ : 14 – 55
2. ทิพย์วรรณ ปริญาศิริ. (2555). คู่มือการขออนุญาตอาหารแปรรูปที่บรรจุในภาชนะพร้อมจำหน่ายตามหลักเกณฑ์วิธีการที่ดีในการผลิตอาหาร (Primary GMP) สำหรับอาหาร สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา : 9-127

3. ประเสริฐ รักไทยดี. (2552). แนวความคิดทฤษฎีทางการพัฒนาสังคม, เอกสารอัดสำเนาประกอบการเรียน นักศึกษาคณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ : 18 - 87
4. วรเดช จันทรร. (2537). การนำนโยบายไปปฏิบัติ. วารสารพัฒนาบริหารศาสตร์ (ตุลาคม 2537)
5. วันชัย สุวรรณศิริเขต. (2535). ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการนำนโยบายของข้าราชการไปปฏิบัติ ศึกษาเฉพาะกรณี นโยบายชุมชนสัมพันธ์ ของกองบัญชาการตำรวจภูธร 3 สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ : 178-193
7. วุฒิชัย จ่านง. (2530). การสานปฏิบัติการเพื่อผลิตภาพ. วารสารพัฒนาบริหารศาสตร์ ฉบับที่ 27 ฉบับที่ 2 (เมษายน 2530) : 259-260
8. สนต์ธง แข่งขันดี. (2541). ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของสหกรณ์กองทุนสวนยางในตะวันออกของไทย. ภาคนิพนธ์ปริญญาโทบริหารศาสตรบัณฑิต (พัฒนาสังคม) สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ : 84-108
9. สมนึก ปัญญาสิงห์. (2554). ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของคณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ : 131-152
10. สังเวียน อินทวิชัย. (2542). การบริหารเงินสด, การวิเคราะห์และการเงิน. กรุงเทพฯ โรงพิมพ์อักษรเสรี : 27-59
11. สุคนธ์ จตุชัย. (2546). ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการบริหารงานของคณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต. กรุงเทพฯ : กองพัฒนาสังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อมกรมการพัฒนาชุมชน : 45-87
12. สุเมธ ตันติเวชกุล. (5-11 ธันวาคม 2552). เศรษฐกิจพอเพียงคือรากฐานของประเทศ.หนังสือพิมพ์สยามธุรกิจ : 15
13. สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ. (2554). องค์กรด้านความปลอดภัยอาหารระหว่างประเทศ (ออนไลน์). สืบค้นจาก : <http://www.acfs.go.th/foodsafety/codex.php> (5 กุมภาพันธ์ 2554)

